

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Литвиненка Юрія Вікторовича за темою: «Регуляція пози кваліфікованих спортсменів у різних умовах статодинамічної стійкості тіла»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт

Актуальність. Робота Ю. В. Литвиненка присвячена цікавому в теоретичному та важливому в практичному відношеннях питанню.

Проблема вдосконалення управління регуляцією пози кваліфікованих спортсменів у різних умовах статодинамічної стійкості тіла, впровадження сучасних технологій вимагає оновлення змісту та форм навчально-тренувального процесу.

На сучасному етапі розвитку теорії та методики регуляції пози кваліфікованих спортсменів подальший прогрес можливий тільки при комплексному підході до вирішення цієї проблеми.

Дисертація Ю. В. Литвиненка, безумовно, є актуальною, оскільки вона спрямована на пошук нових шляхів і невикористаних резервів для підвищення ефективності техніки рухових дій кваліфікованих спортсменів у різних умовах статодинамічної стійкості тіла.

Аналіз науково-методичної літератури з даної проблеми дозволив встановити, що науково-методичне забезпечення щодо регуляції пози кваліфікованих спортсменів у різних умовах статодинамічної стійкості тіла є недостатнім. Кількість наукових робіт, присвячених вивченню даної проблеми, – обмежена, а існуючі дані суперечливі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2006–2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 2.2.2 «Удосконалення засобів і методів технічної підготовки кваліфікованих

спортсменів» (номер державної реєстрації: 0104U003839); Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темами 2.15 «Управління статодинамічною стійкістю тіла і системи тіл в видах спорту зі складною координаційною структурою рухів» (номер державної реєстрації: 0111U001726); 2.16 «Удосконалення засобів технічної і тактичної підготовки кваліфікованих спортсменів з використанням сучасних технологій реєстрації, аналізу та моделювання рухів» (номер державної реєстрації: 0110U002416); 2.32 «Технічна підготовка кваліфікованих спортсменів на основі моделювання раціональної рухової структури спортивних вправ» (номер державної реєстрації: 0114U002416) та ін.

Робота складається зі вступу, семи розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Результати досліджень проілюстровані 53 рисунками та 24 таблицями.

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, вказано його об'єкт, предмет, мету, завдання та методи, розкрито наукову новизну, з'ясовано практичну значущість отриманих результатів, особистий внесок дисертанта, відображено апробацію результатів дослідження.

Перший розділ «Управління рухами спортсменів у складнокоординаційних видах спорту» присвячено теоретичному аналізу літературних джерел, розглянутих у дисертаційному дослідженні.

Аналіз науково-методичної літератури показав, що на сьогодні спостерігається тенденція стрімкого зростання складності змагальних програм, що є особливо характерним для видів спорту зі складною координаційною структурою руху, що потребує близького до граничного рівня фізичної, технічної, тактичної, функціональної, психологічної підготовленості спортсменів. Зростають вимоги до підвищення складності спортивних вправ, стабільності виступу на змаганнях. Це вказує на необхідність пошуку нових способів підвищення ефективності техніки рухових дій.

У **другому розділі** «Методи та організація дослідження» подана система взаємодоповнюючих методів, адекватних поставленим завданням. Безумовно, методи дослідження забезпечили створення теоретико-методичної бази для вдосконалення регуляції пози кваліфікованих спортсменів у різних умовах статодинамічної стійкості тіла.

У **третьому розділі** «Специфіка реалізації спортивних рухів у різних умовах статодинамічної стійкості тіла спортсмена» представлено аналіз досвіду практики, педагогічні спостереження, узагальнений матеріал дослідницької роботи з вивчення специфіки реалізації спортивних рухів у різних умовах статодинамічної стійкості тіла.

Результати дослідження свідчать, що варіативність умов реалізації програмованих спортивних рухів при статодинамічній стійкості тіла спортсмена передбачає поєднання різних умов у процесі виконання однієї спортивної вправи.

У **четвертому розділі** «Біомеханічна структура рухових дій спортсмена при реалізації пози у різних умовах статодинамічної стійкості тіла» представлено механізми регуляції пози тіла в різних умовах статодинамічної стійкості, що отримані в ході експериментальних досліджень.

Вивчення умов реалізації рухових дій, біомеханічної структури техніки, статодинамічної стійкості спортсменів свідчить, що добре організована динамічна структура фазового складу рухів із відповідним набором біомеханічних характеристик поз і положень тіла в різні моменти часу, які оптимальним чином забезпечують використання рухового потенціалу спортсмена та дозволяють вирішити необхідні рухові завдання, є ключовою складовою механізмів регуляції пози.

У **п'ятому розділі** «Основні положення концепції технічної підготовки кваліфікованих спортсменів у різних умовах статодинамічної стійкості тіла» розкрито компоненти концепції технічної підготовки, представлено алгоритми лінійно-розгалуженого програмування навчального матеріалу в процесі

розвитку і вдосконалення регуляції пози при статодинамічній стійкості тіла в умовах водно-повітряного середовища, рухомої опори та взаємодії тіл.

У шостому розділі «Ефективність концепції технічної підготовки в умовах статодинамічної стійкості тіла спортсменів» представлені результати впровадження в практику тренувальних програм на основі реалізації структурних компонентів практичної методології формування рухових умінь і навичок регуляції пози при статодинамічній стійкості тіла.

Дані, отримані в ході педагогічного експерименту, підтвердили ефективність запропонованої практичної методології формування рухових умінь і навичок регуляції пози при статодинамічній стійкості тіла кваліфікованих спортсменів.

У сьомому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» розглянуто дискусійні питання, проаналізовано результати власних досліджень, зіставлено наукові факти, які отримано в ході експериментальних досліджень, з даними літератури, що дозволило виділити наукові положення трьох рівнів новизни, а саме: ті, що підтверджують, доповнюють і отримані вперше.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. На основі проведеного комплексного теоретичного аналізу та узагальнення даних науково-методичної літератури автор чітко визначив об'єкт і предмет дослідження, його мету та завдання. Для вирішення поставлених завдань були використані адекватні методи наукового пошуку, які дозволили обґрунтувати на високому науково-методичному рівні основні положення результатів дослідження, висновки дисертаційної роботи та практичні рекомендації.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що:

– вперше представлено узагальнену характеристику та вивчено специфіку реалізації програмованих спортивних рухів у різних умовах статодинамічної стійкості тіла спортсмена, а саме: водно-повітряне середовище, обмежену й рухому опору, безопорне положення, опору при ковзанні, взаємодію тіл, варіації різних умов статодинамічній стійкості спортсмена;

– вперше отримано нові дані про склад і способи реалізації кінематичних механізмів рухових дій при збереженні положення тіла;

– вперше розроблено й обґрунтовано концепцію технічної підготовки, яка ґрунтується на теоретичних, методичних і технологічних засадах запропонованої практичної методології формування рухових умінь та ін.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробці та впровадженні в навчально-тренувальний процес кваліфікованих спортсменів алгоритму програмування навчального матеріалу; впровадженні основних положень дисертаційної роботи в практику роботи науково-дослідного інституту Національного університету фізичного виховання і спорту України та в освітні програми підготовки тренерів і спортсменів у вигляді курсів лекцій і практичних занять та ін.

Повнота викладу результатів дослідження у друкованих працях. Основні положення дисертаційної роботи викладено в 48 наукових працях, із них: 1 монографія, 23 статті в спеціалізованих фахових виданнях України, 8 із яких включено до міжнародних наукометричних баз, 1 – у науковому періодичному виданні іншої держави, яке включене до міжнародної бази Scopus, 4 – у наукових періодичних виданнях інших держав, 11 – праці апробаційного характеру та ін.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретико-методичні положення та результати дослідження оприлюднено на XIV, XVIII, XIX, XX Міжнародних наукових конгресах «Олімпійський спорт і спорт для всіх» (Київ, Україна, 2010; Алмати, Казахстан, 2014; Єреван, Вірменія, 2015; Кишинів, Молдова, 2016), XII Міжнародній науково-практичній конференції «Фізична культура, спорт та здоров'я нації» (Харків, 2012) та багатьох інших.

Відповідність дисертації вимогам ДАК України. Структура, обсяг основного тексту, оформлення дисертаційної роботи та автореферату відповідають вимогам ДАК України. Автореферат повністю відображає зміст дисертації.

Рекомендації щодо використання результатів дослідження.

Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані в практичній діяльності тренерів і викладачів із метою підвищення ефективності спортивної підготовки кваліфікованих спортсменів, а також у навчальному процесі студентів спортивних вузів України.

Недоліки дисертаційної роботи. Разом з тим, робота містить ряд недоліків, які не мають, на нашу думку, принципового характеру і не заперечують теоретичних і методичних здобутків автора:

1. Вважаємо за доцільне доповнити завдання дослідження ще одним завданням, а саме: «Розробити науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення регуляції пози кваліфікованих спортсменів у різних умовах статодинамічної стійкості тіла», оскільки науково-практичні рекомендації розроблені та представлені автором в основному тексті дисертаційної роботи.

2. У розділі 1 треба зробити більший акцент на аналізі існуючих проблем. Невідомо, чи розділяє здобувач погляди науковців на ці проблеми. Необхідно показати своє ставлення до наукових розробок інших авторів.

3. Для визначення умов, у яких здатність спортсмена до збереження рівноваги тіла відіграє найбільш важливу роль, було проведено опитування серед провідних тренерів і спортсменів. Разом із тим, жодної анкети відповідей у роботі не наведено.

4. У процесі проведення формуючого педагогічного експерименту незрозумілою є роль традиційного управління регуляцією пози кваліфікованих спортсменів у різних умовах статодинамічної стійкості тіла.

5. Не зрозуміло, як визначались однотипність і однорідність експериментальної та контрольної груп при проведенні основного педагогічного експерименту, не представлено коефіцієнт варіації.

6. Кількість висновків необхідно скоротити та зробити їх більш компактними.

Інших зауважень немає, дисертація написана літературною мовою, добре проілюстрована і з цієї точки зору залишає приємне враження.

Загальний висновок

Зважаючи на актуальність теми дослідження, його наукову новизну та практичне значення, використання адекватних методів, обґрунтованість висновків, вважаю, що дисертаційне дослідження Литвиненка Юрія Вікторовича «Регуляція пози кваліфікованих спортсменів у різних умовах статодинамічної стійкості тіла» відповідає пп. 9, 10 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, а його автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання
та спорту, професор, завідувач кафедри
теоретико-методичних основ
фізичного виховання та спорту
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Р. Ф. Ахметов

Проректор з наукової і міжнародної роботи
Житомирського державного
університету імені Івана Франка,
доктор педагогічних наук, професор

Н. А. Сейко